

Metin Önal Mengüşođlu

Gelecek sene Bursa'daki hayatımın otuzuncu yılına gireceğim. Severek, hususiyle seçerek ikamete başladığım bu şehir, benim hemen bütün ahlaki ve estetik beklentilerime cevap veriyordu. Bakir bir insan malzemesine sahipti. Aynı malzeme açısından müthiş renkli bir mozaik oluşturuyordu. Vaktiyle üzerinde yaşamış ve yeryüzünden göçüp gitmiş insan topluluklarından bugüne taşıdığı muhteşem bir mirası bünyesinde barındırıyordu. Allah'ın tabiata nakşettiği bütün güzellik ve nimetlerden bolca nasibi vardı. İlkbaharı saymazsak iklimlerin neredeyse tamamı her veçhesiyle yüzümüze gülüyordu. Başta, hayatın kaynağı saydığımız su, Bursa ile birlikte anılacak, şehrin sanki temel yapı taşlarından birisini oluşturacak oranda bol ve hoştu.

Dađ, orman, deniz aklınıza gelecek tabiat harikalarından hepsi bir şekilde Bursalıydı. Bitki çeşitliliği ve toprak zenginliğine de diyecek yoktu. Bir seferinde memlekettten bana bir çekirdeksiz dut fidanı gönderilmişti. Çalıköy'deki bahçeme onu dikmek için hiçbir alet ve edevatım yoktu. Yerde bir tahta parçası buldum ve onunla küçük bir çukur açtım. Fidanı oraya diktim. Şimdi o fidan küçük bir ağaç oldu ve bize nefis çekirdeksiz dut yemişinden ikram ediyor. Bir farkla ki bizim memleketteki bu çeşit dutların yemişi kendiliğinden toprağa döküldüğünde kızgın güneşin altında kupkuru olur. Onun da ayrı bir yeme neşesi vardır. Ancak Bursa'da bu mümkün olmuyor. Nemli hava en ziyade geceleri toprağa dökülen dutların kurummasını önlüyor, aksine çürütüyor. Bursa'yı hem benim hem de tarih nazarında şehir yapan ana unsur onun taşıdığı kadim költürlere dair yapılar, bu yapıların hatıralara nakşolunmuş isimleri ve harika doğası olsa gerektir. Yani Allah vergisi güzelliğine bizim bir katkımız yoktur. Biz insanlar bu güzelliği ancak bozmamak, dokusunu değiştirmemek, genleriyle oynamamakla yükümlüyüz. Bu asli doku üzerindeki tasarruflarımızı onun tabiatına uygun bir şekilde işlemek, inşa etmek boynumuzun borcu olmalıdır. Mesela suyunu israf eder, kestanelerini kurutur, çınarlarının yerine

akasya dikersek, şeftali bahçelerini bozup üzerine lüks konutlar dikersek bunu gerçekleştiremeyiz. Senelerin tahribatına uğramış her tür sanat yapısını yeniden hayata kazandırarak geçmiş ile gelecek arasında bir köprü vazifesi görmeliyiz. Harap şehir surları, susuz çeşmeler, çökük mescit ve medreseler, terk edilmiş konaklar, üzerinden dozer geçmiş kabristanlar, hatta ufak tefek taşlarla döşenmiş kaldırımlar bile boyunlarını bükerek, biz yeni sakinlerinin merhametini gözlemektedir.

Yerlilik, aidiyet, soylu, bayındır, yabancıları birçok yönüyle hayran bırakan bir şehrin kimliğini taşımak, küçümsenecek bir mazhariyet sanılmamalı. Elinde emsalsiz bir değere sahip bulunmayanın onu kaybetme ihtimali de yoktur. Lakin böyle bir cevherin taşıyıcıları onu korumak ve kollamakla ödevli ve sorumludur. Değişen, geçip giden zamanlar esnasında elbet eskiyen, bozulan, düşen ve kırılanların onarımı, tedavisi, yeniden inşası bir gönül borcudur. Ayrıca çoğalan nüfusu barındırmak maksadıyla yeni yapılara da ihtiyaç duyulması tabiidir. Yeni yollar, yeni sosyal mekânlar, türlü kültürel, düşünsel ve fitri ihtiyaç odakları elbette açılmalıdır. Bu seriden olmak üzere bazen şehirler birer şantiyeye dönüştürülür. Yeni yerleşim alanları, yollar, ihtiyaç mekânları geliştirilir. Çoğalmış ve değişkenlik arz etmiş ihtiyaçlara bazı eski mekânlar yeterince veya hiçbir biçimde cevap vermeyebilir. Öyle ya modern hayat yepyeni ihtiyaçlar üretmiştir. Adeta insanlığın edindiği yeni bir din gibi kendisine mahsus ibadethaneler beklemektedir müminlerinden. Modern parklar, alışveriş merkezleri, sinema, tiyatro ve spor salonları, sahaları gibi. Ayrıca toplu konut alanları, bunlara dâhil edilecek her tür sosyal mekân, merkezi ve yerel yönetimlerin ilgisini beklemektedir.

Gayretli, sahiden üretici ve hizmet ehli yönetimler sözünü ettiğimiz ihtiyaçları karşılamak maksadıyla kolları sıvadıklarında acaba ortaya nasıl bir kimlik koymaktadırlar? Bir kere şu biliniyor ki insanların çoğalmasıyla şehirler de ister istemez büyümektedir. İhtiyaçlar o oranda çoğalmakta ve hacmi kabarmaktadır. Hülasa iş üstlenenlerin yükünü artırmaktadır. Onlar arasından canla başla ve dürüst biçimde çalışanların, bize yeni, temiz, nezih ve son derece modern kentler emanet ettiklerini görmekteyiz. Yeni kentlerde sokakların artık bir adı yani kimliği yoktur. Onlar numaralanmıştır. Siz on yedinci cadde sekizinci sokağın gökdelenlerinden birisinde mukimsinizdir. Ama üzümeye mahal yoktur zira şahane bir Atatürk parkı vardır muhitinizde. İçerisine ise sportif aletler yerleştirildiği gibi kenarında zemini topraktan bir koşu parkuru açılmıştır. Sitenizin orta yerinde adı niyeyse **Kent Meydanı** olarak konulmuş hemen bütün duvarları adeta camdan yapılmış kocaman bir bina yerleştirilmiştir. Ama endişeye mahal yoktur, tarihle bağınızın kopartılmaması maksadıyla, eski taş binalarınızdan birisi

Kent Müzesi

adı altında emrinize amadedir. Her ne kadar iç duvarlarında tarihinizi karalayan bir takım yazılar yerleştirilmiş olsa da, sağa sola serpiştirilmiş fayton eskileri, nostaljinizi kesinlikle okşayacaktır. Şehir kavramı ise kent sözcüğü ile yer değiştirmiştir. Tarihle bağınızı kopartıp maneviyatınızı

kirden pastan kurtarmaya çabalayanlar, hafızanızı sıfırlayarak bir ömür boyu sizi lüzumsuz hamulelerden kurtarmıştır. Artık hiçbir şeyi hatırlamazsınız. Hemşerilik kavramı kalmamış, mahalleli kimliği ortadan kalkmıştır. Semt, cadde ve sokakların kimlikli, kişilikli isimleri ve hatıralarını sırtınızda taşıyarak yorulmayacaksınız artık.

Kimseyi anlamsız ve lüzumsuz kaygılara boğmak istemiyorum. Ve asla sergilediğim bu tablo karşısında kötümser ve karamsar bir ruh hali içerisinde değilim. Kimseyi de böyle bir psikolojiye sürüklemek niyetim yoktur. Çünkü biliyorum ve yakın şahitliğim vardır ki, şehirlerimizde, özellikle Bursa'da son derece sağlıklı yerel yöneticiler de vardır. Onlar şehrimizin asırların birikimi olan her türlü kültürel hazinesini gözleri gibi koruyarak yenilemek ve modern hayat karşısındaki direncini güçlendirmek peşindedirler. Otuz yıllık Bursalı hayatımın hiçbir vaktinde görmediğim oranda büyük bir kültürel seferberlik başlamıştır. **Osmangazi Belediyesinin**, hassaten sevgili başkan **Recep**

Altepe

'nin bu uğurda gösterdiği çabaları bugün bizler yarın ise dünya âlem alkışlayacak ve hayırla yâd edecektir. Bir zamanlar, çok değil bundan altı sene önce Bursa'da herhangi bir düşünsel, sanatsal ve kültürel etkinlik için küçük bir salon bulmanız mümkün değildi. Ama bugün neredeyse onlarca kadim mekân restore edilerek, modern imkânlarla donatılarak Bursalı kültür ve sanat insanlarının emrine verildi. Tarihi mekânlar, aslî dokusuna yakın bir biçimde onarılarak, hiçbir kaprise meydan verilmeden farklı kültür sanat çevrelerinin kullanımına açıldı. Bu seferberlik şehrin kente karşı en ciddi direnişini göstermektedir.

Not: Bu yazı, **Osmangazi Belediyesi'nin** değerli başkanı **Sayın Recep Altepe'nin**, yenilerde restore edilerek halkın hizmetine açılan,

Seyyid Usul Dergâhı

'nı

Türkiye Yazarlar Birliği Bursa Şubesi'

nin kullanımına tahsis etmesi üzerine bir minnet borcu olarak kaleme alınmıştır.